

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI**

**MUTAXASSISLIK FANLARI BO‘YICHA MAGISTRATURAGA
KIRISH SINOVLARI DASTURI VA BAHOLASH MEZONI**

**5A120102 –Lingvistika: ingliz tili
mutaxassisligi uchun**

Annotatsiya

Dastur 5A120102 – Lingvistika: ingliz tili magistratura mutaxassisligiga kiruvchilar uchun 5120100 – Filologiya va tillarni o'qitish (ingliz filologiyasi) ta'lim yo'nalishining 2017/2018 o'quv yilida tasdiqlangan o'quv rejasidagi umumkasbiy fanlar asosida tuzilgan.

Tuzuvchilar: “Ingliz tilshunosligi” kafedrası mudiri, f.f.n., dots. Z.I.Rasulov
“Ingliz tilshunosligi” kafedrası dotsenti, f.f.f.d., dots.
N.S.Kobilova

Taqrizchi: BuxDTI professori, f.f.d. Shadmanov K.B.

Dastur Buxoro davlat universitetining 2021 yil 3 iyuldagi 19 sonli Kengashida ko'rib chiqilgan va maqullangan.

Kirish

Dasturning maqsadi – magistraturada o‘qishga talabgorlarning ilmiy va ilmiy-pedagogik faoliyat olib borishga layoqatini aniqlash bo‘yicha o‘tkaziladigan imtixon mazmuni bilan tanishtirishdan iborat.

Dasturning vazifasi - magistraturada o‘qishga talabgorlarning o‘z mutaxassisligi sohasida ilmiy va ilmiy-pedagogik faoliyat olib borish bo‘yicha amaliy ko‘nikma va malakalarini shakllantirishga qaratilgan.

Mazkur imtixon dasturi talabgorlarning quyidagi yo‘nalishlar bo‘yicha bilim, ko‘nikma va malakalarini aniqlashga qaratilgan savollarni o‘z ichiga oladi:

- nazariy fonetika;
- nazariy grammatika;
- til tirixi;
- qiyosiy tipologiya;
- leksikologiya;
- til nazariyasi.

Tilshunoslikning dialektik rivoji, bugungi kun g‘oyalari, holati, mavjud yangi konsepsiyalar mazmuni va mohiyati, uning bilish nazariyasi bilan bog‘liqligini tushuntirish xamda tilshunoslik sohasidagi an‘anaviy va yangi g‘oyalarni chuqur uzlashtirish. Tilning tabiiy, ijtimoiy, tarixiy mohiyatlari talqin etilib, til strukturasi va uning sistemasini tulik urganish.

Tilning sistemaliligi, fonologiyasi, morfologiyasi, sintaksisi va leksikasi xakidagi bilimlar tugrisida mustaqil fikr yurita olish. Ingliz tilidagi xodisalar, ularning kelib chikishi, davrlar mobaynida tilning uzgarib borishi xamda tilning fonetik, grammatik, va leksik sistemasini tarixiy nuktai nazardan taxlil etish.

Ma‘no tuzilishiga ko‘ra sinxron va diaxronik qarash va uning rivojlanish qonuniyatlari. Lug‘at birligini semantik guruhlarga ajratish. Semantik maydon. Monosema, polisemiya, giperigiponimiya muammolari.

Nazariy fonetika

Nutq tovushlarining hosil bo‘lish qonuniyatlari. Fonetikada adabiy talaffuz normasi.

Ingliz tili fonetik qurilishining qismlari.

Hozirgi ingliz tilida segment fonemalar. Segment fonemalarning artikulyatsion tomoni.

Ingliz tilida bo‘g‘in qurilishi Bo‘g‘inning nutqdagi vazifalari.

Ingliz tilida so‘z urg‘usi. Ingliz tilida so‘z urg‘usining xususiyatlari.

Ingliz tilida intonatsiya. Intonatsiyaning tashkiliy qismlari va ularning vazifalari. Intonatsiya va prosodiya. Intonatsiyaning melodik komponenti, uning ta‘rifi va vazifalari.

Nutqning fonostilistik hususiyatlari. Fonostilistikaning asosiy o‘rganish ob‘ektlari. Fonetik uslublarni ifodalashda ekstralingvistik va paralingvistik vositalar.

Nazariy grammatika

Grammatikaning til aspektlari orasidagi o‘rni.

Morfologiya. Sintaksis.
Grammatik kategoriya. Grammatik ma'no va grammatik shakl.
Grammatik aloqani ifoda qilishning usullari.
Sintetik shakl. Analitik shakl. Suppletivizm.
Tilning asosiy birliklari. So'z. Morfema. So'z birikmasi. Gap.
Fokus, tema va emfaza. Informatsion fokus. Nisbat va o'zgartirishlar. Tema va inversiya. Ekzistensial gaplar.
Punktuatsiya.

Qiyosiy tipologiya

Tilning tovush sistemasini qiyosiy-tipologik o'rganish muammolari. Qiyosiy fonetika. Qiyosiy fonologiya. Vokalizm va konsonantizm asosiy fonologik sistemalar sifatida.

Ingliz va ona tillari morfologik tizimining tipologiyasi.

So'z birikmalarining tipologiyasi.

Frazeologik birliklar tipologiyasi

Turg'un va erkin birliklarni farqlash muammosi, ularni farqlovchi belgilar.

Gap tipologiyasi. Gaplarni turlarga bo'lish kriteriyalari. Ingliz va ona tillarida otlashgan va fe'llashgan gap turlari tipologiyasi.

Leksik tizim tipologiyasi. Ingliz tilida konversiya yordamida so'z yasash xususiyatlari. Sof tilga oid va o'zlashtirilgan leksik birliklarning o'zaro munosabati va xalqning tarixiy, iqtisodiy va madaniy aloqalarini aks etadigan milliy-madaniy xususiyatlari.

Leksik birliklar tipologiyasi. Asosiy va ikkinchi darajali leksik birliklarning har ikkala tilda o'zaro munosabati. Bu vositalarning qiyoslanayotgan tillarda qo'llanish darajasi.

Til tarixi

Qadimgi ingliz tili davri. Qadimgi ingliz tili tovushlar tizimining tarixiy qonuniyatlari: palatallashuv.

Tilning sintetik xususiyatlari.

O'rta ingliz tili tarixi davri. Til tizimidagi analitik uzgarishlar. Darajalanish.

Yangi ingliz tili davri. Milliy tilning vujudga kelishida London shevasining ahamiyati.

Yangi ingliz tili davrida sodir bo'lgan asosiy fonetik o'zgarishlar.

Ingliz tili grammatik tizimida sodir bo'lgan o'zgarishlar.

Leksikologiya

Semasiologiya. So'zning morfema, so'z shakli, so'z birikmasidan farqli xususiyatlari. Motivatsiya tushunchasi.

So'z ma'nosining tuzilishini o'rganishda paradigmatika va sintagmatikaning roli.

Frazeologik birikmalar ma'nolarining xususiyatlari, ma'no turlari tasnifi.

So'zning morfologik tuzilishi

Soʻz yasash usullari. Soʻzning asosiy tarkibiy qismlari. Soʻz yasash negizi.

Anʼanaviy va zamonaviy tilshunoslikda qoʻshma soʻzlarni tasnif qilish asoslari. Qoʻshma soʻz yasashning har xil turlari, ularning keng tarqalganligi.

Qisqartma soʻzlar (abbreviatsiya). Qisqartma soʻzlarning turlari.

Frazeologiya. Turgʻun va erkin birikmalarni farqlash muammosi, ularni farqlovchi belgilar.

Til lugʻat tarkibining etimologik jihatdan tasnifi.

Leksikografiya. Lugʻatlarning asosiy turlari: ensiklopedik, lingvistik, izohli lugʻatlar.

Til nazariyasi

Tillar tasnifi. Dunyo tillari. Tillar tasnifi. Tillarning genealogik tasnifi. Tilshunoslikda qiyosiy-tarixiy metod. Tillarning tipologik (morfologik) tasnifi: flektiv, agglyutinatív, ajratuvchi va mujassamlashtiruvchi tillar. Areal tasnif. Tillarning hududiy boʻlinishi. Bilingvizm. Interferensiya hodisasi. Funksional tasnif.

Til – belgilar sistemasi. Belgi va belgilar sistemasi tushunchasi. Semiotika. Tilda “sistema” va “struktura” tushunchalari. Belgilar sistemasining turlari.

Til sathlari va uning birliklari. Fonologik sath. Morfemik sath. Soʻz yasalishi. Leksik sath. Morfologik sath. Sintaktik sath. Gap.

Lingvistik tadqiqot metodlari. Tasviriy metod. Qiyosiy-tarixiy metod. Chogʻishtirish metodi. Distributiv tahlil metodi. Bevosita ishtirokchilarga ajratish metodi. Transformatsion tahlil metodi. Oppozitsiya metodi. Komponent tahlil metodi. Stilistik tahlil metodi. Statistik metod. Avtomatik tahlil metodi. Tipologik tahlil metodi.

Tilshunoslik tarixi. Qadimgi Hind tilshunosligi. Qadimgi Gretsiya va Rim tilshunosligi. Platon. Arastu grammatikasi. Stoiklar taʼlimoti (eramizdan oldingi III-I asrlar). Falsafiy va grammatik davrlar. Qadimgi Rim tilshunosligi. Oʻrta asrlarda Evropa tilshunosligi (476-1492). Arab tilshunosligi. Evropada uygʻonish davri tilshunosligi (XV-XVIII asrlar). Umumiy ratsional grammatika (Por-Royal). Slavyan mamlakatlarida tilshunoslik. XIX asr rus tilshunosligi F.I. Buslayev, A.A. Potebnya. Qiyosiy-tarixiy tilshunoslik. Komparativistika davrlari. V. fon Gumboldtning tarixiy-falsafiy konsepsiyasi. Til antinomiyalari. Til faoliyat sifatida. Til – xalq ruhi. Tillarning rivojlanish bosqichlari. “Yosh grammatikachilar” maktabi. Leypsig toʻgaragi. Moskva maktabi. Qozon maktabi. F. de Sossyur lingvistik nazariyasi. Strukturalizm. Praga lingvistik maktabi. Daniya strukturalizmi (glossematika). Amerika strukturalizmi (deskriptiv lingvistika). Shoʻro davri tilshunosligi. Hozirgi zamon tilshunosligi. XX-XXI asrlar tilshunosligining yetakchi yoʻnalishlari.

Tilshunoslikning zamonaviy yoʻnalishlari. Generativ tilshunoslik. Kognitiv tilshunoslik. Lingvistik falsafa. Pragmalingvistika. Matn lingvistikasi. Psixolingvistika. Etnolingvistika. Tipologik lingvistika. Lingvomadaniyatshunoslik. Kompyuter lingvistikasi. Korpus tilshunoslik. Ontolingvistika. Zoolingvistika. Biolingvistika. Mentalingvistika. Lingvopoetika. Matematik lingvistika. Kommunikativ tilshunoslik. Neyrolingvistika. Paralingvistika. Diskursologiya (diskurs nazariyasi). Neyrolingvistika.

Asosiy adabiyotlar:

1. Irisqulov M.T. Tilshunoslikka kirish. – T., 2008.
2. Yo'ldoshev I., Muhamedova S., Sharipova O', Madjidova R. Tilshunoslik asoslari. – T., 2007/2013.
3. Nurmonov A., Iskandarova Sh. Umumiy tilshunoslik. – T., 2007.
4. Muhamedova S., Yo'ldoshev I., Madjidova R., Sharipova O', To'xtamatov X. Tilshunoslik asoslari. – Elektron darslik.
5. Maslov Yu.S. Vvedeniye v yazykoznaniye. – M., 2007.
6. Reformatskiy A. Vvedeniye v yazykoznaniye. – M., 2006.
7. Popova Z.D., Sternin I.A. Obshcheye yazykoznaniye. – M., 2007.
8. Rasulov R. Umumiy tilshunoslik. – T., 2007/2010.
9. Sharafutdinova N.S. Teoriya i istoriya lingvisticheskoy nauki. – M., 2007.
10. William B. McGregor. Linguistics. An introduction. – New York, Bloomsbury Academic Press, 2015. 430 p.
11. Keith Allan. The Oxford Handbook of the History of Linguistics, Oxford University Press London, 2013.
12. Friel M., Abduraimova Ya. Get in touch. "Philolog". – T., 2004
13. Barclay M., Ibragimova, Y. Abduraimova. Keep in Touch . – T.: Filolog, 2004.
14. Bakiyeva G.X., Iriskulov M.T. i dr. Stay in touch. – T.: Filolog, 2005.
15. Bakiyeva G.X., Iriskulov M.T. Touch the future. T.: Filolog, 2005.
16. Reznik R.V. Prakticheskaya grammatika angliyskogo yazyka-M. Vldos, 2002
17. Kachalova V.N. Prakticheskaya grammatika angliyskogo yazyka-- M. 2000
18. Abduraimova B. va boshqalar. Ingliz tili amaliy grammatikasi. T. 2006
19. Kaushanskaya V.L. Grammatika angliyskogo yazyka. M. – 2005
20. Iriskulov M.T., Shatunova A.S. English Phonetics. – T., 2006
21. Sokolova M.A. i dr. Prakticheskaya fonetika angliyskogo yazyka.– M., 2001.
22. Abduazizov A.A. Theoretical Phonetics of Modern English. – T., 2007
23. Sokolova M.A. English Phonetics. A Theoretical Course. – M., 2004
24. Blokh M. Ya. A Course in Modern English Grammar. M. 2002
25. Ivanova I.P. Burlakova V.V. Pocheptsov G.G. Teoreticheskaya grammatika angliyskogo yazyka, M. VSh. (2-izd) 1996
26. Chemodanov N.S. «Vvedeniye v germanskuyu filologiyu» M. VSh. 1994
27. Xlebnikova O.S. «Vvedeniye v angliyskuyu filologiyu», M. VSh. 1992
28. Rastorguyeva E.A. Istoriya angliyskogo yazyka. M. Vldos, 2005
29. Ivanova I.P. Istoriya angliyskogo yazyka. M. Vldos. 2000
30. Ivanova I.P. Posobiye po istorii angliyskogo yazyka. M. 2005 – 140 s.
31. Arnold I.V. Stilistika sovremennogo angliyskogo yazyka. M.: Vysshaya shkola, 2004.
32. Aznaurova E.S., Ashurova D.U. Interpretation of literary text. T.: O'qituvchi, 1990.

32. Aznaurova E.S., Abduraxmanova X.I. Teorii praktika perevoda. T.: O'qituvchi, 1989.
33. Komissarov V.N. Koralova A.L. A Manual of translation from English into Russian M., Higher school, 1990.
28. An Outline of American Economy. - U.S. Information Agency, 1996.
29. D.K. Ernest. American Life and Institutions. 1995.
30. An Outline of American Government. - United States Information Agency, 1991.
31. Iskhak Yakubov. English speaking countries. – T.: Filolog, 2004.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – Toshkent: “O'zbekiston” NMIU, 2017. – 29 b.
2. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – Toshkent: “O'zbekiston” NMIU, 2017. – 47 b.
3. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. – Toshkent: “O'zbekiston” NMIU, 2017. – 485 b.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi “O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida” gi PF-4947-sonli Farmoni. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017 y., 6-son, 70-modda.
5. Mirziyov Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollari bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // Xalq so'zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, №11.
6. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – T.: O'zbekiston, 2014. – 46 b.
7. Zokirov M., Madjidova R., Sultonova Sh. O'zbekcha-ruscha-inglizcha lingvistik atamalar muxtasar lug'ati. – T., 2016.
8. Nemchenko V.N. Vvedeniye v yazykoznaniye. – M., 2008.
9. Axmanova O.S. Slovar lingvisticheskix terminov. – M., 2004.
10. Ицкин А.Н. Lingvodidakticheskiy ensiklopedicheskiy slovar. – M., 2006.
11. Avlakulov Ya.I. O'zbek tilining onomastik ko'lami. – Toshkent, 2017.
12. Koduxov V.I. Obshcheye yazykoznaniye. – M., 1974.
13. Levitskiy Yu.A. Obshcheye yazykoznaniye. – M., 2009.
14. Umarxo'jayev M. Umumiy tilshunoslik. – Andijon, 2010.
15. Brusenskaya L.A. Uchebnyy slovar lingvisticheskix terminov. – Rostov n/D., 2005.
16. Burlakova V.V. About Britain.-M.: Vysshaya shkola, 1965.
17. Korolkova V.A. Learn to read papers.-M.: Vysshaya shkola, 1989.
17. Malyavin Yu.V. Rabota s gazetami na urokax angliyskogo yazyka.
18. Shextman N.A. Praktikum po frazeologii sovremennogo yazyka. - L., Prosveshcheniye, 1971.
19. Agatha Christie. The Labours of Hercules.-M.: Vysshaya shkola, 1988.

20. Edgar Allan Po. Seven of note.
21. F. Scott Fitzgerald. Highlights of American Literature.
22. Shelley Vance Laflin. Something to Crow About.-Washington: United States Information Agency, 1999
23. Quirk R et.al. Comprehensive Grammar of the English language, Cambridge University Press. 2004
- 24.. Murphy R. English Grammar in Use, Cambridge, 1996
25. Grammar of spoken and written English. Harlow: Longman. 2000
26. O'Connor J.D. Better English Pronunciation. – Cambridge, 1995
27. Peter Roach. English Phonetics and Phonology. A Practical Course. – Cambridge, 1994
28. David Crystal. The Cambridge Encyclopedia of the English Language. Cambridge, 2000.
29. Iriskulov M.T., Shatunova A.S. English Phonetics. – T., 2006
30. Iriskulov M.T., Shatunova A.S. Practical English Phonetics Achievement Tests. – T., 2007
31. Iriskulov M.T. A Brief Course of Lectures on Theoretical Grammar of English. T. 2000
32. Francis W.N. The Structure of American English. – New York, 1998
33. Roberts P. English Sentences – New York, 2000.
34. Xervig Volfram. Goty – SPb : Yuventa , 2003-656 s
35. Budanova V.P. Varvarskiy mir epoxi Velikogo pereseleniya narodov M. 2000, 312 s.
36. Musayev K. English stylistics. T.: Adolat, 2003.
37. Boboxanova T.A. Ingliz tili stilistikasi. T.: O'qituvchi, 1995.
38. Rasulova M. I. Osnovy leksicheskoy kategorizatsii v lingvistike. Toshkent, Fan, 2005. 240 str.
39. Salomov G. Tarjima nazariyasiga kirish. - T., 1990.
40. Salomov G. Tarjima nazariyasi asoslari. - T., 1990.
41. Musayev K. Tarjima nazariyasi. - T., 2003.
42. Leonovich O.A.-Stranovedeniye Velikobritanii., M., 2004.
43. Baranovsky L.S., Kozokis D.D.-Panorama of Great Britain., M., 1990.
44. Bromhead P.-Life in Modern Britain., L., 1986.
45. Xaymovich B.S, Rogovskaya B.E. Teoreticheskaya grammatika angliyskogo yazyka. M., VSh. 1967. M. VSh.
46. Ingliz va o'bek tillari qiyosiy grammatikasi. Toshkent, «O'qituvchi» 1973.
47. Bo'ronov J. Sravnitel'naya tipologiya angliyskogo i tyurkskix yazykov. M., Vysshaya shkola 1983.
48. Rezvetoza M. D., Afanaseva O. V., Samoxina T. S. Praktikum po sravnitel'noy tipologii angliyskogo i russkogo yazykov. M., Prosveshcheniye, 1989.

Baholash mezoni

2021/2022 o'quv yili 5A120102 – Lingvistika: ingliz tili magistratura mutaxassisligiga kiruvchi abituriyentlar uchun mazkur dasturga asosan keltirilgan umumkasbiy fanlar bo'yicha: jami - 50 ta savol TEST tuzib kiritiladi va ularning har bir berilgan to'g'ri javobiga 2.0 balldan beriladi, jami maksimal ball 100 ballni tashkil qiladi, test savollarini yechish uchun 90 daqiqa vaqt ajratiladi.

Apellyatsiya tartibi

Abituriyentlar tomonidan mutaxassislik fani imtihon natijalari bo'yicha universitet qabul komissiyasining apellyatsiyalar bilan ishlash hay'atiga natijalar e'lon qilingandan kundan boshlab 24 soat davomida murojaat qilishlari mumkin. Murojaat mazmunida faqat o'zining ballari haqida bo'lsa qabul qilinadi, boshqa abituriyentlar haqida yozilgan shikoyat arizalari qabul qilinmaydi.